

Zuzana Hloušková: Žánr fantasy v české literatuře po roce 1990

diplomová práce KČL FF UK, září 2007

(posudek)

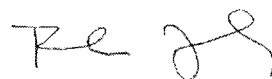
Na diplomové práci kolegyně Hlouškové oceňuji čtvrtou a pátou část, vzhledem k titulnímu ostatně stěžejní: Rozvoj žánru u nás po roce 1989 a Čeští autoři žánru fantasy.

První z uvedených částí, čtvrtá, seskupuje informace o institucích SF a F subkultury, jako jsou asociace, časopisy, soutěže, workshopy, kritika, konference, a informuje o některých diskusích, které v rámci subkultury v posledních necelých dvaceti letech proběhly (charakteristické seznamy zásad pro primární či sekundární, kritickou tvorbu, atp.). Druhá z uvedených částí, pátá, přibližuje ve formě volně propojených krátkých medailonů 19 současných českých autorů fantasy románů, novel či povídek, vyjmenovává a charakterizuje jejich stěžejní díla. V obou popsanych částech své diplomové práce uplatňuje autorka detailní znalost problematiky, kterou si, jak se domnívám, neosvojovala ad hoc v rámci diplomního projektu, ale průběžně jako účastnice či pozorovatelka literární komunikace v dané subkultuře; tuto angažovanost je třeba ocenit. Zvláště kapitola 5 by mohla vyjít v některém literárním časopise všeobecného zaměření (Host, Tvar), kde by dobře posloužila orientaci nezasvěcené literární veřejnosti po české scéně mytologické fantastiky.

První tři části diplomové práce, jejichž účelem je opatřit popis příslušného výseku současné literární a kulturní praxe teoretickým a historickým kontextem, mají nesrovnatelně menší hodnotu. Charakteristické je, že se autorka snaží vyložit subkulturu vědeckofantastické a mytologikofantastické epiky pojmy a hypotézami, které vznikly nebo se distribuují v rámci této subkultury (definice žánru z žánrových časopisů, publicistika význačných autorů žánru, diskuse o hodnotě daného populárního žánru, atd.). Její pokus o postižení důležitého jevu populární kultury nese v důsledku toho slohové charakteristiky této kultury samé: namísto logické práce s pojmy či koncizní aplikace určité teorie (pro definici populárních žánrů fantastické literatury se přímo nabízí např. Doleželova typologie fikčních světů) jsme svědky libovolného kombinování a juxtaponování různých přibližných klasifikací, důležité se prolíná s nedůležitým, teorie se „zmenšují“ ve svůj aplikovaný stín (jedno z mála míst, kde autorka deklaruje návaznost svého výkladu na kanonický text moderní literární vědy, představuje odkaz na Proppovu Morfologii pohádky – tu však zároveň nenacházíme v seznamu použité literatury). Řada dílčích tvrzení je neudržitelných: nelze ztotožnit mainstream (sám o sobě velmi problematický pojem) s realistickou literaturou (co bychom si pak počali např. s F. Kafkou); kognitivní a pedagogická funkce také není jedno a to samé; uvažovat nově ekologickou funkci literárního díla kvůli tomu, že ve fantasy čtenář narazí na bujné hvozdy a čiré bystřiny, je riskantní; estetická rovina díla bude jen stěží spočívat v tom, že postavy často skládají a pějící hrdinské písně; chceme-li psát o

modelovém čtenáři, nebude to ten, který chodí do knihkupectví, ale soubor kompetencí, postulovaný v samotném slovesném komunikátu, atd.

Nároky kladené na diplomovou práci předložená studie splňuje, vinou ledabylého zacházení s terminologií nelze ovšem navrhnout lepší hodnocení než dobré.

6. září 2007

Pavel Janáček,
KČL FF UK – ÚČL AV ČR

